

Pamäť literárnej vedy pri príležitosti životného jubilea Evy Fordinálovej (Vedecký seminár)

Petra Rusňáková

4. apríla 2017 sa v priestoroch Ústavu slovenskej literatúry SAV na Konventnej ulici v Bratislave konal vedecký seminár z cyklu *Pamäť literárnej vedy* pri príležitosti životného jubilea Evy Fordinálovej. Jubilantke prišli zablahoželať bádatelia z Ústavu slovenskej literatúry SAV, Katedry slovenskej literatúry a literárnej vedy FF UK v Bratislave, Ústavu baltských a slovanských filológií Univerzity Loránda Eötvösa v Budapešti, Katedry slovenskej literatúry a literárnej vedy FF UMB v Banskej Bystrici, pani riaditeľka Záhorského múzea a iní priaznivci, ktorí intenciou svojich príspevkov reflektovali dielo jubilantky. Vedecký seminár otvorila Erika Brtáňová z oddelenia staršej slovenskej literatúry Ústavu slovenskej literatúry SAV, ktorá ho aj ďalej moderovala. Seminár bol rozdelený do dvoch blokov.

V prvom bloku Miloslav Vojtech (Katedra slovenskej literatúry a literárnej vedy FF UK v Bratislave) v rozsiahlom a prepracovanom príspevku *Reflexia biedermeieru v slovenskej literárnej historiografii (na margo literárnohistorických prác Evy Fordinálovej)* analyzoval pojem biedermeiera a hodnotovú orientáciu biedermeierovskej kultúry založenú na kresťanstve, láske k vlasti, čínorodej práci a na harmonickej a kultúrnej rodine, ktorá stojí proti hrozbám sveta a ktorá je zároveň posvätnou hodnotou. Zaoberal sa východiskami vzniku, vývojom a odrazom biedermeiera v literárnej tvorbe slovenských autorov, pričom dôraz kládol na jeho reflexiu v literárnohistorických prácach slovenskej pro-

venencie. Anna István (Ústav baltských a slovanských filológií Univerzity Loránda Eötvösa) predniesla príspevok *Lyrika maďarského literárneho klasicizmu*. Predstavila v ňom výskum Ferenca Biróa. Stručne načrtla smery v maďarskom klasicistickom veršovaní a bližšie ich priblížila prostredníctvom polemík maďarských literárnych tvorcov o časomernom a sylabickom veršovaní či o formálnom i obsahovom príklone tvorby k ľudovej piesni. Ideovú kontinuitu vývoja medzi staršou slovenskou literatúrou a modernou literatúrou prezentovala Lenka Rišková (Ústav slovenskej literatúry SAV) v referáte *Idey a ideály slovenskej poézie prelomu 18. a 19. storočia. (Z úvah Evy Fordinálovej o ideologickom pozadí slovenskej poézie z obdobia prelomu 18. a 19. storočia.)* Poukázala na aktuálne výsledky výskumu slovenskej poézie z druhej polovice 18. a zo začiatku 19. storočia, ktoré potvrdzujú, že v našom prostredí rezonovali rovnaké myšlienkové prúdy ako v západnej literatúre. Súčasne sa v nich však objavujú aj špecifické príznaky, ktoré odkazujú na to, že osvietenské a racionalistické uvažovanie v našom prostredí, rovnako ako aj klasicistická poetika, boli výrazne ovplyvňované kresťanskými ideami. Peter Mráz (Stredná odborná škola v Holíči) hovoril o *Poézii Bohuslava Tablica vo svetle podnetov Evy Fordinálovej*. Prostredníctvom interpretácie Tablicových básní sa venoval predovšetkým znakom biedermeieru. Podobne ako Miloslav Vojtech sa stotožnil s mienkou Evy Fordinálovej, podľa ktorej má dielo Bohuslava Tablica

korene v baroku, kmeň klasicistický a korunu otvárajúcu sa rokoku i biedermeieru. Vo svojom rozbere sa pristavil pri básňach Óda na dub, Katynka, Slobodné volení a Na odchod ze Skalice Urozené Pani Zuzany Laučekové a dcery její téhož jména. Olga Vaneková (Ústav slovenskej literatúry SAV) v príspevku *Hollého preklady antických básnikov* predstavila Jána Hollého ako najplodnejšieho a najlepšieho prekladateľa antickej literatúry v 18. storočí u nás, ktorý dokonale ovládal oba klasické jazyky i realie prekladaných diel. Dotkla sa aj otázky úpravy Hollého prekladov klasických diel v elégii *Heroïdes* (Listy heroïn), konkrétne vypúšťania tých veršov, ktoré opisovali fyzické prejavy lásky, v antickej tvorbe pokladané za signifikantnú časť diela. Úpravy však neznížili hodnotu prekladu, boli vykonané pre potreby vzdelávania katolíckej mládeže, v ktorej pestovanie erotiky nemalo miesto.

V druhej časti vedeckého seminára Viera Drahošová (Záhorské múzeum, Skalica) v referáte *Eva Fordinálová a Záhorské múzeum* najskôr priblížila aktivity Záhorského múzea v Skalici. V ďalšej časti prezentácie hovorila o vzniku a priebehu intenzívnej spolupráce medzi jubilantkou a Záhorským múzeom. Aktívnu publikačnú činnosť Eva Fordinálová v Skalici zahájila v roku 1976, keď vstúpila do skalického Krúžku historikov. Jej spolupráca so Záhorským múzeom sa začala v roku 1995, keď sa stala členkou redakčnej rady časopisu *Záhorie*. Výsledkom tejto plodnej spolupráce je množstvo cenných príspevkov, ktoré možno nájsť v tlačenej forme časopisu *Záhorie* a aj na jeho webovej stránke. Toposom autorskej skromnosti uviedol svoj prí-

spevok *Hľadanie zmyslu v osobných dialógoch s básnikmi (k dielu Evy Fordinálovej)* Martin Golema (Katedra slovenskej literatúry a literárnej vedy FF UMB). Na základe koncepcie blízkeho a ďalekého čítania, antropologických a rôznych filozofických koncepcií priniesol analýzu diela, životného postoja a stále živého odkazu tvorby Evy Fordinálovej. Viliam Jablonický (Bratislava) sa zaoberal *Ideou slovenskosti v textoch a interpretáciách Evy Fordinálovej*. Na pozadí reflexie jubilantkiných esejí sa venoval zrodu a vývinu slovenskosti v myslení nášho národa, realizovanú v tvorbe slovenských autorov, ktorá má počiatky v baroku, avšak kontinuitu vývoja od čias Veľkej Moravy. Zameral sa na hľadanie hĺbky hodnotového aparátu Slovákov, napríklad v diele Jána Hollého, a na jej pôsobenie v rámci európskej rodiny. Druhú časť vedeckého seminára uzatváral príspevok Eriky Brtáňovej (Ústav slovenskej literatúry SAV) *Osvietenská literatúra. Charakter a typológia*, v ktorom priblížila výklad a komentovanie osvietenských ideí a ideálov domácimi vzdelancami zoskupenými okolo *Starých novín literárního umění*. Poukázala na rôzne stratégie dobového písania, napríklad satiricko-polemickú, románovú a iné. Z dominantných estetických kategórií sa zamerala na „dôvtip“ a tento literárny jav ilustrovala beletristickým rozprávaním Ladislava Bartolomeidesa *Rozmlouvání Josefa II. s Matějem Korvínem v říši zemřelých* (1790).

Reflexívny charakter vedeckého seminára umožnil účastníkom participovať na podnetnom diele jubilantky Evy Fordinálovej pertraktovanom na pozadí analýz obdobia a diel autorov na prelome 18. – 19. storočia.